FRATRIS DI DACI DE ARZE CONVENTUS Murciæ Guardiani oratio ad Patres in comitijs a Generalibus Seraphicæ religionis B. P. N. Francisci Vallisoleti cõgregatos, qua & religiosæ disciplinę integritas, & optima ministri Generalis electio suadetur. Anno. 1593.

AD ILLVSTRISSIMVM ET REVERENDISSIMVM DOMINVM SANCTIVM DE ABILA EPISCOPVM CHARTAGINIENSEM.

774

ILLVSTSSIMO ET REVERENDISSIMO D. Sanctio de Abila Episcopo Chartaginiensi F. Didacus de Arze conuentus Murciæ Guardianus. S.

FFERO tibi munus Præsul Illustrissime, si aut ex se, aut ex sua dignitate spectetur, perexiguum: si ex viribus meis, mediocre: si ex animo magnum. Oratio est, quam habui ad conuentum generalem Patrum mei ordinis: quæ cũ de religiosa disciplina agat, & a me habita sit, tibi religionum omnium obseruantissimo, meique amantissimo iure debebatur, cui me & omnia mea iam diu cõsecraui, vale, & me amare perge. Vallisoleti Kalen. Iunij. 1593.

FRATRIS DIDACI DE ARZE CONVENTVS MVRciæ Guardiani oratio ad Patres in comitijs generalibus Seraphicæ religionis B.P.N. Francisci Vallisoleti cõgregatos, qua & religiosę disciplinæ integritas, & optima ministri Generalis electio suadetur.

Anno. 1593.

VOD PRECATVS ALIquando sum à Deo parente salutis nostræ, vt eã mihi occasionẽ offerret, qua in publico totius meæ religionis theatro de recuperanda amissa illa veteri viuendi forma, qua vsi sunt Patres nostri, agere possem, id mihi primũ diuino beneficio, dein de iussu Reuerendissimi Patris nostri Generalis Francisci à Tholosa tributum ac donatum esse, maxime lætor (Patres grauissimi) sed cum diligenter animaduerto, quibus de rebus, & apud quos hodie mihi dicendum sit, vereor, ne illã reprehensionem incurram, quam Phormionem præclarissimum Philosophũ subijsse veterũ historiæ referũt. Cũ enim Annibal, qui toties cũ Romanis victor bellũ gessit, commutata subito fortuna, Athenas profugus ad Antiochũ peruenisset, ibiq; in scholas visẽdi gratia à ciuibus perductus, Phormionem quẽdam senẽ, & Philosophorum eius ętatis facile principẽ de re militari (vt experientissimo duci gratificaretur) aliquot horas disputantem audiuisset, finita oratione, mirantibus cæteris in Philosopho sene tãtam peregrinæ disciplinæ facultatem, & ab Annibale, quid ei videretur sciscitantibus, respõdisse fertur, multos se deliros senes sępe vidisse, sed

Cice. libro. de perfecto ora. Plutarchus in vita Anniba.

ſe,ſed qui magis,quam Phormio,deliraret,vidiſſe neminem. Nec iniuria plane. Quid enim aut arrogãtius,aut loquatius fieri potuit, quam Annibali,qui tot annos de imperio cũ populo Romano omnium gentium victore certaſſet, Græcum hominem,qui nunquã hoſtem,nunquam caſtra vidiſſet,nunquam denique minimã parte vllius publici muneris attigiſſet,de re militari (quæ vſu & exercitatione magis,quam ſolerti meditatione comparatur) præcepta dare? Quam ego hiſtoriã ideo,Patres ampliſsimi,in huius orationis exordio retuli,vt ſignificarem,idem mihi nunc accidere poſſe,quod illi quondam contigit Phormioni. Si enim ille meritoab Annibale dãnatus, ac veluti miniata cerula notatus eſt,quod in tãti ducis conſpectu de diſciplina militari (quam ipſe nunquam expertus fuerat) verba facere voluiſſet,an non ego pariter cum illo eodem crimine damnari poſſem? qui cum Prælatorum functiones & officia fere nunquam attigerim,coram tot tamen ampliſsimis religionis meæ ducibus de reformandis moribus,elligendoq; optimo Generali miniſtro agere præſumam. Verum tamẽ ego in ea ſemper fui ſententia,vt exiſtimarem Prelatos ſumme etiã doctos ac literatos æquo animo ferre debere,ab alijs quantumuis mediocris eruditionis,(cũ ſæpe ſit holitor valde oportuna loquutus) de rebus grauioribus admoneri. Nam quid aliud quæſo ſibi voluit Apoſtolus Paulus præcipiens ac iubẽs Epiſcopũ eſſe διδακτικόν, quam ipſum non modo doctorem eſſe,ſed etiam,vt vocem Græcam interpretatur Hieronymus,docilem,vel docibilem,id eſt,nõ ſtudio præſumtionis contumacem. Docibilis enim,vt Pauli locũ interpretatur Cyprianus, ille eſt,qui ad diſcendi patientiam eſt lenis ac mittis: quia & ille melius docet,qui quotidie creſcit & proficit diſcendo meliora. Sic Auguſtinus in laudem Prælati,quem deſignat Apoſtolus,ponit,non tam doctum eſſe quam docibilem idest,vt nõ ſolũ ſcienter doceat,ſed etiam,vt patienter diſcat. Nõ itaq; vos viros omni bonarũ literarũ genere exornatiſsimos,clariſsimaq; ordinis noſtri lumina docere intẽdo (Quid hoc eſſet aliud,quam vt ſus Mineruam?) ſed vos veſtri officij, pro munere mihi iniuncto,admonere,& ad erigendam humi poſtratam,& ad medendam afflictam,multisque vulneribus deformatam religionem noſtram permouere & excitare. Id quod omni timore expulſo,fugatoque libẽtiſsime aggredior,cum frequens hic veſter cõſpectus,hæc omnium alacritas vultu,oculis,voce ſignificata meũ animum mirandum in modum recreet, & in ſpem obtinendi id quod

1. ad Timo. 3.
Epiſtola ad Heliodorũ
Epiſt. ad Põpeium. 74.
Lib. 4. de baptiſmo contra Donatiſtas cap. 5.

quod persuadere nitor, erigat. Verumtamen vt cœlestis fabor imbecillitati nostrę, quod spero, præsidio futurus sit, diuino implorato numine rem exordiamur.

Patris amor, natique Deus, pacemque per orbem
Qui fundis placidam, Spiritus alme veni.
Spiritus alme veni, nostræque illabere menti,
Atque imis bonus ô sensibus insideas.

Bene. Arias Môta. in eiusdem Prophetæ præfatione.

Sed quo me vertam Patres? vnde lamentandi initium sumam? diuini illius vatis Hieremiæ miserum suæ reipublicæ statum, ac typice nostrorum omniũ scelera deplorantis verbis vtar. *Quomodo obscuratum est aurum?* Vbi est ille charitatis splẽdor, castimoniæ nitor, deuotionis candor, & omnis virtutis ornatus, qui in primitiuę religionis nostræ facie rutilabat? Vbi in iuuenibus ille pœnitẽtiæ rigor, quo se in hostiam viuentem, Deoqueplacentem offerebãt? Vbi in eorum magistris vera religiosæ educationis doctrina, veraque consilia? vbi in contionatoribus animarum zelus verbo & exemplo significatus? vbi in senibus maturitas & grauitas omniumque affectuum moderatio illa venerabili ætate digna? vbi in Prælatis vigilantia, & erga oues sibi traditas indefessa cura, ac pastoralis caritas? vbi in laicis deuotionis ardor, orationis studium, humilitatis exempla? Heu, heu, Patres *mutatus est* ordinis nostri, *color optimus*, &, vt verbum ex verbo reddam, *mutauit se aurum optimum.* Quia hæc rerum perturbatio morũq; corruptela non aliorum vitio, sed proprio nostro malo ordinem nostrum labefactat, funditusq; euertit. *Lapides Sanctuarij*, viri claustris religiosis inclusi Deoque dicati, quos antea religionis cortina celabat, negotijs secularibus impliciti *in capite omnium platearum.* Quocũq; eatis, plena sunt omnia Franciscanis fratribus, & qui cœlesti curiæ olim asidui erant, Principum hodie palatia & curias implent. Quos non tam *dispersos*, quam, (vt Septuaginta interpretum verbis vtar) *effusos*, dicam, cum, vt, interpretatur Olympidorus, fluidi facti sint singuli in conuersationis proposito, quod arripuerãt. *Filij Sion*, Prælati religionis, quõdã vitę sanctitate & morũ honestate *inclyti, auro* sapiẽtię *primo amicti*, & vt Septuaginta dixerunt, *eleuati in auro*, idest quacunque re preciosa preciosiores. (Tantus erat in illis doctrinæ thesaurus) *quomodo reputati sunt in vasa testea?* Ex eo, inquit Olympiodorus, quod in præstantioris vitæ proposito non permanserunt. Quomodo, cum alijs euangelicæ paupertatis exempla præbere debeant ad terrena lucra, ad xenia & dona auide oculos flectunt, cõ

Hieremiæ Threm. 4. ca. paraphasi latio magna ex parte explicatur.

Sic habet Pagnini trãslatio. Noua editio sic auri boni massa immutata: in eundem sensũ Arias in literatissima illa sua aditione ad Pagnini trãslationẽ mutabitur massa auri bona.

70. Trãsla.

Olympio. in cathena Græcorũ in Threnos.

Habach.2. gregātes auaritiam malam, zelis suis, vt sit in excelso nidus eorū? vere illi sunt *opus manuum figuli*, quia non iam ad eorum præfecturam spiritus almi numen inuocatur, sed seculi principes exorātur, quorum interuentu Prælatorum munere, ac dignitate decorātur. Quo fit, vt, cum horum principum, horum inquam, figulorū sint opus, eorum non possint non obedire mandatis, & huius rei causa religionis statuta peruertere, sanctioresque corrumpere. Hac, grauissimi Patres, Prælatorū non solum nostræ, sed omnium fere religionum socordia, ac negligentia factum est ingenti cū totius Ecclesiæ detrimento, vt *lamiæ*: & iuxta Septuaginta editionem, *dracones*: & vt vertit Symmachus, *Sirenes*, idest, hæretici, qui horum monstrorum nominibus merito significantur, cum instar Libicarum quarundam ferarum, quæ vultu mulieris sunt, elegantique forma prædite, earumque infima pars in anguem desinit, quas Lamias Dion Chrisostomus appellat, ipsi primo aspectu pulcritudine doctrinæ præseferāt, & eorum nouissima ducant ad infernum, & instar Draconū, quod adnotauit Origines, infixo per morsum doctrinæ veneno miseros ac perditos homines interimant, necnō instar Sirenum incautos nautas Ecclesię mare prætęrnauigantes patulaque aure transeuntes mortiferis cantibus, idest, vaniloquentię amœnitate, mellitaque suauitate pelliceant, pellectos sopiant, sopitos demergant, vt postea demersos deuorent. Huiusmodi itaque monstra *nudauerint mammas*, idest, vt interpretatur Olympiodorus venenata dogmata hęreticis sensibus infecta, *& lactauerint catulos suos*. His prodigiosis feris plena sunt omnia. Plena Anglia que immani ac truculentę Lamiæ Elisabethæ paret: plena Germania, quam fœtidus ille Draco Lutherus fętido lacte pascit, & depascit: plena Gallia, quæ cū olim monstris vsque ad Hieronymi tempora caruerit, nunc Caluini, Bezæ, aliarumque sirenum cantibus, ita est dementata, prodigijsque referta, vt in Africam penitus conuersa videatur, singulis diebus noui aliquid parturiens. Quid dicā Patres? quem inuocabo? *Filia populi mei crudelis, quasi struthio in deserto.* Nā iuuenum, qui diuino numine afflati, cælestique impulsu excitati mundum, & quæ sunt mundi relinquētes instituti nostri tyrocinio initiari cupiunt, Prælati & eorum magistri nullam curā habent, & illis lac doctrinæ, quo eorum infantia ali possit, non præbent, muneris honorem ambientes, onus recusantes, & quos tanquam carissimos filios diligere deberent, misere rerum spiritualium siti enecatos relinquūt, merito se struthionibus in deserto asimi

70. interpr. & Symachi transla.

De lamijs multa Iuni adagio, lamiæ turres Dion Chri. in quadam oratione.

Orig. in huius loci home.

De sirenib' Fulgentius 2. libr. Mytholog.

Olymp. superio. loco.

Hieron. cōtra vigilantium.

to asimilantes, qui nimia crudelitate, etiam pignorum suorũ deser tores sunt. Durãtur enim (teste Iob) ad filios, quasi non sint. Hos Septuaginta interpretes iure optimo non filios, sed *filias popoli mei* appellarunt, quia (vt Origenes interpretatur) ita mascula virtute ac moribus destituuntur, vt prorsus effęminati sint redditi, iuxta illam Domini comminationem, & effœminati dominabũtur eis: Sed nec sacerdotũ nostratium facies speciosior est: *cãdidiores olim Nazaręi eius niue, nitidiores lacte, rubicundiores ebore antiquo, sapphyro pulchriores*: & nunc *denigrata est facies eorum super carbones: nã sunt ag niti in plateis*. Quomodo. n. inter alios dignoscentur, qui nec moribus, nec vita, nec eloquio a reliquis de populo differũt? Sicut popu lus hodie, sic & Frãciscanus sacerdos. Vbi est Patres illa sacerdotũ antiqua grauitas, spectabilis honestas, sãctimoniæ cãdor, virtutis nitor, deuotionis ferbor, vbi sapiẽs, vbi scriba? Vbi doctor paruu lorũ: vere *egressus est a filia Siõ omnis decor eius, ac princeps religionũ fa cta est sub tributo*? O tẽpora? O mores? O Rẽpub icam Franciscanã perturbatam? Sed inter omnia mala, quæ religionem nostram ita fœdarunt, nullum peius ac pestilentius ambitione, quæ merito radix iniquitatis, subtile malum, secretum virus, pestis occulta, doli artifex, pater hypocrisis, liboris parens, vitiorum origo, criminis fons, virtutum ærugo, tinea sanctitatis, excœcatrix cordium appe llatur a D. Bernardo. Quæ damna in Ecclesiã Catholicam hęc lu es nõ inexit? Superbia vitiorum omnium mater, vt scribit Augu stinus, omnes generat hæreticos pestilentissimos Ecclesiæ pertur batores. Theobutes hæreticorũ omnium, primus, quia repulsam meruit Episcopatus, cœpit perturbare omnia. Simon Magus, quẽ constat episcopalem dignitatem ambiuisse, pecuniaque data emere voluisse, vbi expulsus fuit, nouam hæresim excogitauit, vt qui in Ecclesia non poterat, saltem extra eam principatũ gereret. Sperauerat Episcopatum Valentinianus, quia & ingenio poterat & eloquio, sed alium ex Martirij prærogatiua loci potitum indignatus de Ecclesiæ autenticę regula abrupit. Marcion ęmulatione elatus, vbi non accepit præsidentiam, fissuram fecit, sibi ipsi hæresim erigens, ac dicens: Ego findam Ecclesiam vestram, & mittã fissuram in ipsam in æternum. Montanus primum locũ obtinendi cupiditate motus seipsum Paracletum vocauit. Nouatianus episcopatus cupidine, quam intra se latenter gerebat, accensus, nouitatibus repleuit Ecclesiam, Sabellius ad maiorem fastũm ac dementiam delatus, se ipsum dixit Moysem, & fratrem suum Aaronem.

Iob. 39. 70. editio. Origenes. Esaiæ. 3. Esaiæ. 24. Esaiæ. 33. D. Bernã. in quadã epis. D. Aug, l. de pastorib⁹ c. 8. de Theo. Egesipus apud Eusebium lib. 4. histo. ca. 22 de Sim. õ Ma go actorũ. 8 de Val. Tertul. cõ. Valentinianos de Mar epipha. Hęresi 42 de Mont. li, 3. de fabulis hęrethicis. de Nouatia. Euseb. lib. 2 capitul. 33. de Sabellio Epiph. hæresi 57.

De Ario Theo.lib.4 defab.hær. de Nestor. Theo. li.4. defab.hære ti.de Vuic. Vuald. lib. 2.doctri.c. bo. Ioelis.1.

nem. Arius magnum Alexandrum in Pontificali cathedra ſedentem videns ambitionis ignibus æſtuans, inuidiæque ſtimulo percitus, cum aduerſus eum pugnæ comitendæ materiam quæreret, occaſionem inuenit dogmatũ impietatem. Neſtorius occupã do fauorem populi fuſca veſte, ſimulato palore, cõpoſitis verbis magnam ætatis partem egit, donec, tandem ad Epiſcopatum peruenit. Ioannes Vuicles quia Epiſcopus eſſe non potuit, hæreſiarcha factus eſt. Hic iam ſe veluti ruptis obſtaculis, torrentis inſtar, effundit iuſtus dolor. Tam late graſſatur, Patres grauiſsimi, hic ambitionis ignis, vt ab illo ſpecioſa quoque deſerti, religiones, in quam, omnes combuſtas magno noſtro malo videamus. Sed alij ſua, nos noſtra deploremus. Dolemus, pacem inter nos ruptam, vnitatem ſciſſam: rupit ſcilicet ambitio. Dolemus, ſenibus, ac Patribus honorẽ ereptum: eripuit ambitio. Dolemus, iuuenes cum primum ſacris ordinibus initiantur omni depoſita religioſa verecundia criſtas erigere, omniaque perturbare, vt erigant, vt perturbent: efficit ambitio. Dolemus, antiquas conſuetudines abolitas, cæremonias eliminatas, Patrum noſtrorum exempla obliterata, religioſas ſanctiones ſciſſas, monaſteria prophanata, clauſtra ſecularibus repleta, & omnia, quæ veterem viuendi formã referebant penitus perturbata: aboleuit, eliminauit, obliterauit, ſcidit, prophanauit, repleuit, perturbauit ambitio. Dolemus, inteſtina deſidia, ac veluti ciuilia bella inter nos ſuſcitata, ſuſcitauit ambitio. Dolemus, infima ſummis paria facta, miſcuit ambitio. Deſideramus aliquos, qui Seraphicos illos Frãciſcos, Antonios, Bernardinos, Ludouicos, Bonaſuẽturas ſuis moribus exprimãt: hos quoq; nobis eripit ambitio. Autoritas Frãciſcani ordinis afflicta eſt, afflixit ambitio. Eius decor immutatus eſt: immutauit quoq; & ambitio. Quis inquam, non cum pijſsimo ſene Polycarpo exclamabit, volens nolensque dicet, ad quæ nos, Domine Ieſu, reſeruaſti tempora. Horum morum corruptela Patres grauiſsimi, factum eſſe exiſtimo, vt Theologi Aquilonares, hæretici, inquam, qui noſtris his miſeris temporibus matrem Eccleſiam oppugnant impijs ſcomatibus, ac dentatis apologijs religioſos omnes proſcindant, appellans illos Lutherus homines Idolo Moloch corpora ſua concremãtes: Caluinus Sophiſtas cucullatos, Philippus Melanthõ Hypocritas ſimulatos, Magdeburgenſes Centuriatores hominum monſtra, & alijs portentoſis appellationibus, quas horreſcit animus referens, illos nũcupantes. Vereor Patres, quod vix abſque lacrhymis dicere

Similiũ affectuum quã plurima exempla colligit Espenceus in fine libelli diſsimi. & adagiorum. Hæc hæreticorũ impia dicta colligit Bellarmi. præfatione in lib. de monachis.

dicere possum, ne propter nos D. Patris nostri Francisci nomen blasfemetur inter gentes, vereor, nequem admodum sanctus Patriarcha Iacob grauiter querebatur, quod filij crudelitate sua, inuisum se Chananeis reddidissent: ita modo Seraph. ille diuinus, merito de nobis cõqueri posit, quod nostra viuendi effrænata licentia fastidiosum eum, ac molestum hominibus fecerimus: vereor, ne sicut Diogenes ille Cynicus, quidam sibi placenti, quod leonis exuuio tectus incederet, dixit, non tu desines virtutis stragula pudefacere? in decorũ esse sentiens, quod homo mollis Herculis amictum sibi vendicaret: idem nobis dicatur, nec Franciscani instituti habitu sanctimoniam profiteamur, vita non respondẽte. Quis nostrum miserabilem religionis nostræ metamorphosim mẽte reuoluens lachrymas continere poterit: quis animo consistere: cum fortissimus dux, Iudas Machabæus, vastatis scilicet, & dirutis rebus omnibus Hierosolymis, templi cultum euersum, altare violatũ, ianuas exustas, & omnia perculsa, ac prostrata aspexisset, cissis vestimentis, capite cineribus asperso, suspirijs, gemitu, luctuosissimisq; vocibus, incredibilem vim lachrymarum in tantis augustissimi templi ruinis profudit: & nos videntes, religionis nostræ faciem deformatam, nec plane à colachrymabili illo tẽpli Hierosolymitani aspectu disimilem siccis oculis prçteribim⁹? Celebratur militis Atheniensis Cynegiri sub Milciade virtus, qui victis Persis, fugatisque post multam cædem ad naues hostibus, dextra manu onustam eorum nauem tenuit, eaque amputata, cum sinistra eandem comprehendisset, hac quoq; abscisa, morsu, ac dentibus tantisper retinuit, donec truncato capite, ciuibus amoris in patriam sui, hostibus virtutis inuictique animi incredibile argumentum cum stupore dedit: & nos in totius ordinis nostræ causa, qua nihil melius nobis esse potest, ociosi manebimus, & pro quo stabiliendo, tam illustres triumphos duxerunt Patres nostri, pro eodem propagando, conseruando ac tuendo non laborabimus: non crura, nõ brachia non pectus, ac caput offeremus? Vbi melius sanguis spargi potest. vbi melius vita deponi. vbi verior ac solidior gloria comparari. Oro uos Patres grauissimi, obsecro, obtestor per illam in nos indulgentiam Dei singularem, tam multis beneficijs declaratam, per vulnera Christi salutaria, per sanctissimum sanguinem, quo nostræ sordes eluuntur, vt vos vestri ordinis miseratio teneat, & postquã huc nullis intinerum laboribus fracti conuenistis, si patrem vuestrum Franciscum, vt debetis, diligitis, si

Genesis. 34.

Laertius in eius vota.

1. Macab. 4.

Iusti. histo. lib. 2.

† 2 gitis, si

gitis: si Francisci honori & gloriæ seruitis: si Francisci religionis propagationem cupitis, si Francisco gratificari vultis, omnia studia, omnes cõnatus, omnem industriam, operam laborem, diligentiam ad sananda eius ordinis, qui communis est omnium nostrũ parens, vunera conferatis. Sed quę tandem tantis malis medendis medicina idonea ac salutaris? Hic iam vos gratis ac beneuolis animis audire cupio, & exoro. Nullum ego aptius remedium adhiberi posse existimo, quam si aliquem Patrem, ac rectorẽ non hinnitu equi, non augurio auium, non primo solis Orientis aspectu, non vultus pulchritudine, nec corporis proceritate nominatum creatumque, sed libero ac prudentissimo vestro iuditio electum nobis dederitis, qui prudentia, vsu rerum, autoritate aptissimus sit ad perficienda præstãtissima generalis ministri munera. Hinc omnis Reipublicæ salus pendet, cum ad omnium vitiorum pestẽ propulsandam, ad sanandas spirituales ægritudines, ad afferendam denique ouibus curæ vestræ comissis, omnem curationem nulla aptior medicina esse possit optimi pastoris vita, verbo & exemplo conspicua. In memoriam reducite, obsecro, diuino cõsilio a principe populorum Pharaone Patriarcham Ioseph e carcere, in quo duodecim annos in compedibus fuit humiliatus, eductum, constitutum fuisse dominum domus suæ, & principem omnis possessionis suę, vt corruptelam aulicã coerceret, & ad moderationem reduceret: eadem vos Patres in via incedentes pastoralibus vestris studijs succurrite fratrum omnium saluti, & opitulamini religiosæ disciplinæ, iam pene deflorescenti, talem nobis, vestris suffragijs creando Patrem, qui non multiplicet sibi equos, cum iuxta Domini decretum princeps equorum educator principatu sit indignus: quod ita ex Philonis illius Platonizantis sententia capiẽdum est, vt ineptum eũ ad principatũ existimemus, qui voluptatibus cupiditatibusque & nequitiæ deditus stare loco nescit, & fræna ferox spumantia mandit: qui non reducat populum in Egyptũ, præsertim cũ Dominus præceperit nobis, vt nequaquam amplius per eandem viã reuertamur, hoc est, ne viros religiosos, qui semel spretis mundi illecebris, a vitijs ad virtutẽ, a corporis affectibus ad animi constantiam atque sobrietatem, a malitiæ nequitięque fermento ad veritatem, & stabilem synceri propositi firmitatem transierunt, & Deo se consecrarunt, beatoque Francisco nomina dederũt, rursum in seculi delitias, perditosque mores malo suo exemplo inducat & propellat: qui non habeat bobem in lingua, argentanginamque patiatur muneribus corruptus, cum vt Ie-

De varijs ritibus eligẽdi reges ac magistratus aliqua Herodotus lib. 1. multa Alexan. ab Alexan. li. 4. cap 23. & Tiraquelus in eius loci scholijs.

Ps. 104. hos annos incarcerationis Ioseph numerat choroni Hæbreorum Seder Olã Rabba.

Deuter. 17. Philo in alego.

Deuter. 17. De huius loci expositione Pierius comen. de equo.

(vt Iesu Sirach verbis vtar) xenia & dona excæcent oculos iudicum & (vt est in codice Græco Septuaginta) quasi frænum in ore auertit correctiones eorum, sed memoria repetat Tebis repositas iudicũ imagines fuisse, quæ manibus carebant, repræsentantes, oportere ab omni munerum corruptela quam maxime seiunctos esse, qui ius dicunt populis: qui non summat sibi vasa pastoris stulti, vas inquam, oleo vacuum, peram absque cibo, fistulam raucam, quæ audiri vix possit, baculum ferreum, quo vno ictu miserã ouẽ interficiat, ne huius generis instrumentis derelicta non visitet, (suis videlicet commodis & voluptatibus deditus) dispersum nõ quærat, quia fistulã raucã habet, & contritũ non sanet, quia oleũ secũ nõ tulit: & id, quod stat, nõ enutriat, quia pera vacua exornatur, & carnes pingiũ comedat, suo soli honori studens, & vngulas eorum dissoluat, baculo ferreo percutiens, ne illum omnes non pastorem, sed ignominiose idolum pastoris appellent: qui cum Iosepho totius Ægypti primatum teneat, libidinem calcans, nequitiã euitans, omnesque corporis voluptates edomans atque frænans, cum hoc (vt Adamantius scribit) sit totum Ægypti principatum gerere: qui cũ Moyse ita sit mitis ac lenis propriarumque iniuriarũ immemor, vt cũ Dei honorẽ paruipẽdi animaduerterit, vitiorũq; idola a nobis coli diuini furoris zelo ita accendatur, vt sæueritatis gladio nos cõfodiat & trucidet: qui cũ Iosue subditorũ scelera cõtẽplãs vestimenta scindat, hoc est, cælesti quodã ardore inflãmatus pœnitẽtiæ asperitate ac rigore propriã carnẽ coerceat, & cõprimat, vt vel sic diuinæ indignationis ignẽ extinguat: qui cũ Dauide nõ solũ ouiculas quascũq; agat, sed singularẽ curã fœtarũ gerat, memoria veteri repetẽdo id, quod de optimo pastore Christo Esaias dicit: agnos in sinu suo leuabit, fœtas ipse portabit, hoc est, vt sũmo studio quemadmodũ diligentissimũ & maxime industriũ pastorẽ decet, nõ solũ incipiẽtiũ (quod adnotarũt Procopius & Cyrillus) sed etiã perfectorũ curã habeat: qui cum magno illo Propheta Hieremia se super nos cõstitutũ putet, vt euertat, & destruat, disperdat & dissipet, & ædificet & plãtet, cũ neq; ædificari possint bona, nisi destruãtur mala, (vt interpretatur Hieronymus) nec plantari optima nisi eradicentur pessima: qui cum D. Paulo quando quis infirmatur, infirmetur & ipse, paratus, impendere & superimpẽdi pro subditorũ animab' cupiẽs pro ipsis, si tẽporũ occasio det anathema, lustramẽtũ, ac hominẽ sacrũ fieri: qui iuxta mystica illa Ezechielis sãcta quattuor animalia quattuor facies ha-

Ecclesia. 26
litera græca
Plutarchus lib. de Iside & Osiride.
Zachari. 11.
Gen. 42. iuxta 70. editio.
Ori. hõ. in genesim.
Exodi. 32.
Iosue. 7.
Psalmo. 77
Esai. 40.
Procopius Cyrillus cõmẽtarijs ad Esaiæ locũ
Hiere. 1. cuius verba ad Christũ retulerũt Orige. in Math. c. 16. & Nyssenus li. de incre. Iude. ad apostolos
Idacius Clarus, lib. 1 in Varimandũ ad sacerdotes

humanam videlicet lenitatem, leoninam fortitudinem, bouillam utilitatem, atque aquilinam celeritatem: qui (vt verbis D. Chrysostomi vtar) ita caritate reliquis excellat, quantum corporis magnitudine Saul reliquum populum superauit, cum in regem crearetur: qui se pastorem a summo illo pastore Christo cõstitutum agnoscat, diligenti meditatione animo voluens latens illud mysterium in cortinis tabernaculi fœderis, quas fundarum imaginibus fuisse depictas, quidam hæbreorum tradiderunt: vnde in fonte chelaiim cortinas significat à voce chala, quæ funda iacere, denotat, id, quod factum est, vt cum primum antistites tabernaculum ingrederentur, ac ipsis fundarum imaginibus visis, sui muneris admonerentur, memoriam refricantes se pastores esse arcendis ab animarum obili lupis vespertinis designatos: qui Moysis virga vtatur, de qua Macharius scribit duplicem gesisse imaginem: occurrebat enim hostibus tanquam serpens mordẽs & enecans: Israelitis vero erat vice baculi, quo innitebantur. Qua ratione ostẽditur (vt cum Niceta Setronio loquar) geminam esse Prælatorum virgam: vnam pecudes ratione vtentes pastorum ritu castigãtem: alteram infirmos fulcientem, semper id in promptu habens quod Episcopo Athanasio maximæ laudi tribuit D. Gregorius Naziãzenus, quod nunquam virga nisi moderate vteretur, cum vi & facultate dicendi, omnia à subditis impetrare posset. Qui eticum illud, ac celebre Periclis, Atheniẽsium principis apophtegma, qui quoties vestem clauatam & prętextatam magistratui propriã induebat, eam aspiciens dicebat. Attende tibi Pericles, liberi sunt, quos ipse regis: Græci sunt, ciues Athenienses sunt: animo versãs, ipse pariter quoties se in supremo Franciscani ordinis fastigio collocatum contemplabitur, dicat attende tibi, minister es, non dominus, pater es non tyranus, pastor es non destructor, regis Ordinem Seraphici Francisci, regis oues quas filius Dei liberauit, Christiani sunt, in sacerdotium regale, ac in Domini peculium selecti & consecrati: qui potentiam prudentiæ consociet, asidua mentis cogitatione versans illud ab Ægyptiis erectum geminum Mercurij simulachrum simul coniunctum: alterum iuuenta florentis, alterum maturo senio venerandi, cuius Synesius Episcopus Ptolemaidis meminit, volentes innuere, eum, qui recte rempublicam sit administraturus, cõiunctam cum prudẽtia fortitudinem habere debere, quasi alterutrum inutile sit absque alterius ope: qui recordetur faces ardentes apud Romanos ante principem

Theodotus Ansirianus hom de Ioanẽ Baptista. D. Hier. comen. huius loci. 2. Corin. 11. 2. Corin. 12. Romanos 9. Ex trãs. vulgati, & D. Ambrosij & ex expositione Budei Ganei, Sanctij & aliorũ. Ezechielis, 1. ex Batabli Scholijs. D. Chryso. homil. in 1. Reg. cap. 9. Exod. 27. vide Pagni. in thesauro voce chala. & Oleastrum comẽ. in exod. sed nos propria processimus coniectura. D. Macha. homi. 47. Nicetas scolijs orationis secũdæ in Pascha. D. Nazian. Oratio de laudibus Atha. Plutar. in regum apaph.

cipem præferri solitas, significantes principes ac magistratus virtutis atque æquitatis splendore cæteris prælucere debere, & diligenter animaduertat quanto aptius hoc sibi ac alijs animarum pastoribus, quibus a Christo dictum est, illos esse lucem mundi, accommodari possit: qui sit velut virga vigilās cuncta subditorum (vt D. Hieronymi verbis vtar) peccata considerans, & percutiens ac corripiens delinquentes, in hoc Deum ipsum exprimēdo, quē Ægyptij per oculum & adiunctum Scipionem symbolico (vt D. Cyrillus Alexandrinus adnotauit) intelligebant, Qui omnia prospiciat ac omnium dominetur: velut virga amygdalina. Nam vt amygdalus prima florem & fructum prolatura, ceteris arboribus anteuenit, ita Prælatus omnium subditorum primus virtutum floribus debet ornari: quod de virga Aaron scripsit Philo, velut baculus nuceus. Quia quemadmodum fructus nucis (quod animaduertit D. Theodoretus) amaram quidem & asperam corticem habet, sub qua latet quod est esculentum: ita maiorum disciplina acerbitatem præse ferre videtur & molestiam, sed quę secuntur sunt per vtilia: velut Pyramis errantibus circumligata hederæ sequacis brachijs, ita vt eius autoritas & potentia fulcimento sint & ornamento subditis ipsis, quibus nomē hederę apte conuenit, vt pote cùm sese ipsa sustinere prorsumque serpere impotens sit, ni pedamenti adminiculo vtatur, ac flagellis suam muniat imbecillitatem: velut sacra quædam anchora, quæ subditorum calamitati & perturbationi subueniat: seditiones & procellas componat: & ærumnas subditorum depellat, pacique incumbat, iuxta symbolicam quandam imaginem Vespasiani numismatibus excusam cum anchora, cuius medium Delphin obuolutus complecteretur, qua, magistratus subditorum incolumitati procurans, significabatur. Velut generosus & intrepidus canis non mutus, sed latrare valens subditorum vitia nunquam incessere desistens, perpendens Ægyptiorum sapientes non immerito canis nomine sacrum scribam ac magistratum denotare, vt innuerent, (quod Orius Apollo scriptum reliquit) eum oportere assidue omnibus a Franciscanæ vitæ tramite deuiantibus canum more allatrare, & ferum esse, nullique ex eis gratificari. Velut apum rex vel aculeo carens, vel ad offensionem minime exerens: cum hæc quidem precipua in magistratu debeat esse virtus, vt in obeundis vitæ officijs, nō magis iustitiæ aculeum, quam dulcem mellis clementiam subditis ostentet: ac tandem qui nihil non agat, nihil non attingat, vt morum corruptelas

Ieremię.i. D. Hier. in hunc locū D. Cyri. li. in Iulianū aposta. Iuxta transl. hebraicam Philo in antiqui Bibliis. Iuxta editio 70. D. The. com. in hūc locum. Emblema est Iunij. 14 titulo printipū opes plebis admi nicula. Ex Alciati emblemate. 143. Huius symboli memi nit Eras. adagio festi na lente. Pierius cō menta. de cane. Orius lib. i. de sacris no tis. Vide Basilium lib. 8. Examе. & orium. lib. i. & plenium. lib. 11 capit. 17.

eripiat, vt vitia & peccata corrigat atque emendet, & quoscũque aberrantes ad viam salutis reuocet. Talem Patres, talem nobis da tẽpatrem: Ex hac porrò electione maxima commoda, maximaque adiumenta proficiscuntur, non solum ad facilem gregis comissi gubernationem, sed etiam ad omnem fratrum in via Domini progresionem. Hinc enim firmissimum vnius cuiusque instituti prę sidiũ, hinc rituũ religiosorũ sanctarũ, faustarũque cõsuetudinum perennis conseruatio, hinc disciplinæ omnis robur perpetuum, hinc rerum salutarium sanctissimum firmamentum, hinc prospera omnium, paratissimaque ad obediendum voluntas, hinc præclara illa agendi, recteque exequendi contentio, & religiosa æmulatio. Quis vtilitates ex optimi pastoris creatione emanantes breui oratione cõplecti queat? Ingentes plane Deo Optimo Maximo gratias ago cum ligna, hoc est (iuxta Hæbraici nominis ethimologiam) viros consultimos ad eligendum sibi præfectum conuenisse video. Nulla adest aculeata, & (vt verbis vtar Iosephi) ad ignaria valens rhamnus, omnes vos intueor pingues oliuas, dulces ac suauissimas ficus, fœtiferasque vites. Si quęritis cui ex tot viris literis & morũ sanctimonia celebribus præfectura hęc sit tradenda animis omni rerum temporalium perturbatione liberis, audite vocem, nõ ab Alexandro illo Magno, sed a Deo vos dirigente prolatã. Tradatur ei, qui optimus est. Huc inclinate animos Patres, omneque solicitudinem apponite. Vt quemadmodum neminem, vestrum, vt cuiusque conditio tulit, aut ætas, aut labor, aut valetudo, aut itineris longitudo retardauit, quo minus in hunc locum frequentes ante statum diem conueneritis, qua in re priuata commoda communi officio posthabuistis: sic ad ipsam ministri generalis electionem integram optimamque mentem, ac voluntatem afferatis, vim publici muneris priuatis commodis anteponentes, eorum vtilitati, quibus præestis, non vestris rationibus seruientes. Mæsta & afflicta Franciscana religio nostrum omnium parens caritatem & sapientiam vestram implorat: hanc singulæ vniuscuiusque vestrum prouintiæ incredibiliter requirunt: totus noster ordo re magis, quam voce deposcit: hoc Optimus & Maximus Rex Philippus, in cuius regia dignitate, vt verbo complectar, Frãciscanum habitum licet agnoscere: hoc Ecclesiarum Episcopi de populorum salute solliciti, a vobis desiderãt: vehementer expectat Clemens Pontifex Maximus sperans, populos in fide, curaq; sua conquiescentes ex vestris his pastoralibus conuentibus, salutare ad

Iudicum. 9 Alte in hoc loco (vt solet) philosophatur Arias Montede Hebraici nominis ętimologia Ioseph. lib. antiqui hebraica. 7. Interrogatus Alexanderiam moriturus cui regnum tradandum a dendum respondit ei qui optimus est, sic Curcius.

tare ad

tare adiumētū esse cōsequturos: hoc ipsum exigit vestra virtus, quā in publico orbis terrarū cōuētu spectatam, & cognitā, nunc in vestrarum ouium vita, ac salute tuenda debetis exprimere: hoc etiam summopere exoptat sacer Sanctorum omnium nostræ religionis chorus duce Seraphico illo Patre nostro Francisco, quem mihi præsentem videre videor cancelatis manibus nos omnes benedicere paratum: hoc denique flagitat à vobis Christus, vt constet sibi ratio officij vestri erga oues, quas pretio sanguinis sui redemtas vestræ fidei, prudentiæque commendauit, & concredidit. Hic Patres grauissimi, ante oculos ponite ingentem huius nostri ordinis fratrum multitudinem, suæ salutis studio flagrantem hac eadem hora ad cœlum palmas tendentem, vt vos, qui sua causa huc conuenistis in ferendis suffragijs a Deo illuminemini, ac dirigamini. Videte mentis oculis sacerdotes pro vobis ad altaria supplices: videte tot corporis & sanguinis Domini sacrificia in vniuerso terrarum orbe hoc voto litata: videte velatas virgines, demisse ac religiose orantes: videte vniuersum pene hunc populum Vallissoletanum nostri ordinis studio accensum, vt fœliciter comitia hæc nostra eueniant, piè deprecantem: videte innumerabiles totius religionis viros laicos, sacerdotes, cōcionatores, vigiles, ac prę'atos flexis in choris genibus, profusis lachrymis, pio gemitu, iteratisque vocibus, Spiritus sancti in vos aduentum, Dei misericordiam, Sanctorumque patrocinium implorantes: considerate animo hanc vnam omnium obsecrationem atque orationem, summa tacitæ mentis contentione ad cœlos vsque emissam.

Veni creator spiritus,
Mentes tuorum visita:
Imple superna gratia,
Quæ tu creasti pectora.

Tendunt ad vos omnes religiosi viri, piæque fœminæ beato Patri nostro Francisco. & diuis Claræ & Elisabethæ nomina dātes manus suplices easdem, quas pro vobis & vniuerso ordinis nostri foelici statu Deo immortali tendere consueuerunt: tendunt Belgium, Pānonia, & Germania, quæ magna exparte sic impioriū impetu sunt deformatæ, vt vestigia pristinæ, ac veræ religionis vix vlla compareant: tendit Gallia, quæ amisso prope cognomento maiorum pietate parto, bellorum procellis agitatur, intestinisque malis quatitur: ac tandem omnes prouintiæ Americę vestram opem expectant, vestrum auxilium ac misericordiā implorant, con

siderantes tunc Ecclesiæ matri omnium læta omnia ac fausta eue-nire, cum religiones, quæ eius sunt partes præcipuæ, optimis gaudent moderatoribus nos in timore Domini continentibus. Maxima curate diligentia, ne tot a vobis sudores emissi, tot labores suscepti, tot itinera confecta, tot pericula superata frustra succedant; cauete ne auxilium tantis ac tam pijs orationibus postulatum, vt hic vester conuentus fœliciter celebretur, inane vobis sit & inutile. Nolite Patres per illam qua totum hunc nostrum ordinem complectimini, caritatem, per illam curam, quam fratribus, omnibus & debetis & præstatis, per illum ipsum, cuius in terris vice fungimini, Seraphicum Franciscum, inimicis nostris, his præsertim, quos hæresis infamia notatos è gremio suo expulit Ecclesia, dare lætitiam, impie asserentibus religiosos omnes veluti pecora ventri obedientia cōuentus suos celebrare. Horū zoilorū ora obstruite Patres: date hoc Franciscanæ familiæ lachrymis, date vigilātiæ vestræ: date obsecrationibus meis: ac tandem date hoc cōnatibus Reuerēdissimi Patris nostri Francisci à Tholosa, qui summa ope nititur, velut alter Arias defessus iam alicuius Herculis humeris tantæ gubernationis molem imponere. Nunc tu pater Omnipotens, qui ab alio nullo manas; tuque Fili Optime Maxime, Patri rebus omnibus æqualis: tuque sanctissime Spiritus, qui ab vtroq; in omni ęternitate procedis, neutri potestate, dignitate, maiestate aut alia re vlla inferior: tu denique sancta, & ab humanis cogitationibus secreta Trinitas, vnus Deus, cuius potestate ac numine omnia continentur: qui baltheum Regū dissoluis, & præcingis fune renes eorum, sic illos ingloriosimbelles & effœminatos redēs: vt amissa regia dignitate, illorum renes pro baltheo funes cingantur: qui suscitas de terra inopem, & de stercore erigis pauperem, vt colloces eū cū principibus ac Phylarchis lateribus regis assistētibus, qui Moysem tecum in rubo loquentem & legationis munus septem continuis diebus detrectantem Deum Pharaonis cō stituisti eum, (vt tuus Clemens Romanus nos docuit) regē ac pontificem simul creando: qui Dauidem seruum tuum elegisti, ac sustulisti eum, humilem & abiectum de gregibus ouium, & pro pastore pecudum pastorem populorum fecisti: qui piscatores quosdam filios terrę ac omnium peripsema ex infimo loco in supremum dignitatis gradum euexisti illos principes, primates, Christos ac morsus hominum suscitando, vt pascerent terram Assur in gladio viuaci, inquam, & efficaci sermone tuo, acuto super omnē gladiū,

Huius alegoriæ meminit Marcelus lib. de optima iuuen. conclusio per deprecationē

Iob. 12. vide comen. Cypria. ps. 112. vide expositionem Genebrardi. Exodi. 3. de his septē diebus meminit cho. ro hebræorum Seder. Olam Clemēs in constitutioni apostolis 1. Carint. 4 Miches, 5. cap. hæc diuersa apostolorū epiteta suntex diuersis huius loci tra

gladium bicipitem: qui Mathiam apostolatus munere decorasti, dū apostolis tibi (vt Diuini tui Dionysij Areopagitæ vtar verbis) ob reuerentiam, electionem relinquētibus, sorte cœlitus missa, signo inquam, visibili diuinitus elapso, eis, quem tu elegisti, declarasti. qui Diuum Gregorium ter Maximum summi pastoris summā dignitatem summa humilitate recusantem, hominumque aspectū fugientem, lucida nube loco, in quo se abdiderat, incumbente, latentem prodidisti, & in suprema Petri cathedra collocasti: qui ex hac paupercula nostra societate complures sacrosanctę Ecclesiæ Romanæ pastores celeberrimos ac vigilantissimos designasti, Nicolaum Quartum Turcarum, pro tuenda religione Christiana oppugnatorem acerrimum: Alexandrum Quintum summa erga doctos & literatos viros ac præsertim Theologos qui de te locuntur, liberalitate: Sixtum Quartum doctrina singulari, scriptisque eximijs operibus clarum: & nostris his temporibus Sixtum Quintum medendis Ecclesiæ vulneribus maxime idoneum: inclina de excelso cœlorum habitaculo oculos clementiæ tuę, & respice super hāc eādem familiam ex te pendentem, & a te auxilium suppliciter postulantem, & da nobis patrem ac gubernatorem tam vastę naui religionis nostræ gubernandę parem, vt ipsam tot actā procellis, tot diuexatā persecutionum tempestatibus ad tutissimum & optatissimum portum appellat. O summe pater cœlestium atque hominum rex, qui iussisti, seniores septuaginta de populo à Moyse conuocari ad ostium tabernaculi fœderis: illisque eodem loco commorantibus, adesse, eundemque spiritum largiri dignatus es: per aduentum almi tui spiritus in Apostolos vno in loco cōgregatos, quo eorum mentes illuminasti, cordaque accendisti: per sacratissimam Mariam Filij intacto pudore matrem, Patris sponsam pudicissimam, augustissimum Spiritussancti templum, æterni regni participem reginam & sociam: per diuinissima vulnera Seraphici Francisci, cujus hic filij tanti patris patrocinio confisi adsumus: per tot Sanctorum ac Sanctarum huius nostri ordinis splendidissimas tuas arces super cœli orbes constitutas incolentium merita his Patribus hodie, nomine tuo in vnum conuocatis adsis supplex oro, & mentes illorum diuini tui luminis splendore illustres, bonitate foueas, sapientia regas, modereris, atque efficias, vt illos vno consilio, eodem animo, ademque voluntate omni extincto ambitionis igne, & peculiarium affectuum omni sedato turbine, depositisque cupiditatum suarum perturbationibus &

slationibus quarū meminit D. Hiero. & alij, Actuū. 1. Ex Areopagitę verbis colligūt hāc opinionem de sorte pro signo cælitꝰ misso lata petrensi. li. 9. & Turrianus scholijs ad D. clemētem. in. D. Gregorij vita & etiam Marculus de his primis tribus pontificibꝰ Platina in eorum vita.

Ezechie.34. oculis mentis in te bonorum omnium fontem coniectis, quærant non quæ sua sunt, sed quæ religionis nostræ, talem eligendo pastorem, qui Ezechielis Prophetæ tui voce diuina admonitus, quod perijt requirat, quod abiectum est, reducat, quod confractum est, alliget, quod infirmum est: consolidet, quod pingue & forte custodiat, & ad caulas cælestes perducat, te donante, qui in essentia vnus, & in personis trinus viuis, & regnas in seculorum secula. Amen.

Sub correctione sanctæ matris Ecclesię hæc, & omnia mea.